

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025 - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ – 30 ΜΑΙΟΥ 2025

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ: ΚΟΣΚΙΝΑ ΒΙΟΛΕΤΤΑ, ΚΑΚΟΥΡΗ ΖΕΤΑ, ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΦΡΟΔΙΤΗ, ΚΟΥΤΣΟΝΙΚΟΥ ΝΤΕΜΙΝΑ, ΜΙΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ, ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ, ΠΑΡΝΑΣΣΑ ΠΕΝΝΥ.

A1. Η Μπάρμπα Πομιεχόφσκα παρουσιάζει τις απόψεις της σχετικά με τη δημιουργικότητα. Ειδικότερα, η δεξιότητα αυτή και η ευφυΐα εδράζονται στην ικανότητα του ατόμου να συνδυάζει έννοιες και σκέψεις με παραγωγικό τρόπο και δεν επιδέχεται περιορισμούς. Συνιστά σύμφυτο χαρακτηριστικό που συνδέεται με τη γλωσσική ανάπτυξη από τη βρεφική ηλικία συνυφασμένο με τις τέχνες, την εφευρετικότητα και τις κλίσεις. Έτσι, η νευροεπιστήμονας προτείνει να διερευνηθούν οι λόγοι που την αναχαιτίζουν και συμπεραίνει πως το χαμηλό βιοτικό και μορφωτικό επίπεδο περιορίζει τη γνωστική εξέλιξη των παιδιών.

(84 λέξεις)

B1.

1. Σωστό
2. Σωστό
3. Λάθος
4. Λάθος
5. Σωστό

B2. Το Κείμενο 1 συνιστά δείγμα του επιστημονικού λόγου. Ενδεικτικές γλωσσικές επιλογές που το πιστοποιούν θεωρούνται οι παρακάτω:

- γ' ενικό ρηματικό πρόσωπο («νοείται», «οδηγεί», «χαρακτηρίζεται», «συνδέεται») → τυπικό, επίσημο, απρόσωπο, καθολικό, γενικόλογο, αυστηρό, αντικειμενικό ύφος, που προσιδιάζει στα χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου.
- ειδική ορολογία / ειδικό λεξιλόγιο («αποκλίνουσα σκέψη», «πολυαισθητηριακές εμπειρίες»), προσδίδοντας αντικειμενικότητα και αξιοπιστία στο λόγο.
- Οριστική έγκλιση («νοείται», «απαιτούν», «εντοπίζει», «εξασφαλίζει»), με την οποία παρουσιάζεται η αναγκαιότητα και σημασία της δημιουργικότητας ως πραγματικό και βέβαιο γεγονός.
- Αναφορική λειτουργία γλώσσας («εντοπίζει», «παρέχει»), αποσκοπώντας στην πληροφόρηση και καθιστώντας το λόγο τυπικό και αντικειμενικό.
- Ονοματοποίηση / Ονοματικά σύνολα («επίλυση προβλημάτων», «η εξεύρεση λύσεων και η παροχή πολύτιμης εργασίας»), που καθιστούν το λόγο πυκνό, περιεκτικό, επίσημο.
- Παθητική σύνταξη («Η δυναμική σχέση της εκπαίδευσης ... έχει επιβεβαιωθεί ερευνητικά», «και χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία και αποτελεσματικότητα»), με την οποία το ύφος καθίσταται τυπικό, επίσημο και αποστασιοποιημένο.

- Επιστημική τροπικότητα («Σε ένα πολύτεχνο εργαστήριο, το παιχνίδι με τις μορφές εξασφαλίζει ... για το μικρό παιδί», «Η δημιουργικότητα νοείται ως μια διαδικασία»), που εκφράζει, με την Οριστική έγκλιση και σε χρόνο Ενεστώτα, τη βεβαιότητα του συντάκτη.

B3.

α. Ο τίτλος: «Η δημιουργικότητα αρχίζει από την κούνια» ανταποκρίνεται επικοινωνιακά στην πρόσληψη απ' τον αναγνώστη. Ειδικότερα, η μεταφορική χρήση της γλώσσας «...από την κούνια» εντοπίζεται στον πρόλογο του κειμένου «...η δημιουργική σκέψη ξεκινά από την ...κούνια» στην προσπάθεια της δημοσιογράφου να εγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Έπειτα, ως προς την επικοινωνιακή του στόχευση, ο τίτλος είναι δηλωτικός και πληροφοριακός όπως αυτό αναδύεται από σχετικές έρευνες που ενσωματώνονται στο κείμενο και τη χρήση του ρήματος «αρχίζει» σε οριστική έγκλιση ώστε να προϊδεάσει τον αναγνώστη για το περιεχόμενο του κειμένου. Η πληροφοριακή διάσταση που αποκτά ο τίτλος επιβεβαιώνεται τόσο από την πρόταση της κεντρικής έννοιας «δημιουργικότητα» όσο και τη χρήση της ενεργητικής σύνταξης που καθιστά το ύφος εναργές.

Τέλος, κρίνεται ως ήπια υπαινικτικός εφόσον δεν αποκαλύπτεται άμεσα το κεντρικό θέμα του κειμένου που αφορά την ικανότητα του ανθρώπου να καλλιεργήσει τον δημιουργικό στοχασμό ήδη από τη βρεφική ηλικία.

β. Η σύνταξη του δοθέντος αποσπάσματος είναι ενεργητική και η μετατροπή στην παθητική γίνεται ως εξής:

«Θα πρέπει, επομένως, να μελετηθούν (από εμάς) οι συνθήκες εκείνες από τις οποίες επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη των δημιουργικών γνωστικών ικανοτήτων του βρέφους»

Κατά τη μετατροπή της σύνταξης φαίνεται ότι το ύφος από ζωντανό και παραστατικό (λόγω του α' προσώπου «να μελετήσουμε») καθίσταται απρόσωπο και αντικειμενικό. Επίσης, η περίοδος λόγω από λιτό και εναργές ύφος επενδύεται με επιστημότητα και συνθετότητα, προκειμένου να αποδοθεί ολοκληρωμένα ο συλλογισμός.

Γ1. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα από το πεζογράφημα του Γ. Ιωάννου ο ήρωας φαίνεται προβληματισμένος για τον πνευματικό μαρασμό και την ψυχική εξουθένωση των συναδέλφων του στο πλαίσιο της ζωής στη μεγαλούπολη και της αλλοτρίωσης στον εργασιακό τους βίο.

Γιατί φαίνεται προβληματισμένος;

- Συναναστρέφεται καθημερινά ψυχικά αποστεωμένους ανθρώπους στο εργασιακό του περιβάλλον.
- Βιώνει την αλλοτρίωση της μεγαλούπολης, τη μονοτονία και τη ρουτίνα όπως αυτές εκφράζονται στον εργασιακό του κόσμο.
- Βλέπει τη νέκρωση της δημιουργικότητας και από τη νέα γενιά η οποία με τρόπο άνευρο παραδίδεται στη ματαιότητα της καθημερινότητας.

Πως εκδηλώνεται ο προβληματισμός;

- Εκφράζοντας την απογοήτευση και την αγανάκτηση του για την απουσία ενδιαφέροντος των εργαζομένων
- Μέσα από τη σκέψη που κάνει (στοχαστική διάθεση) για αλλαγή επαγγέλματος και τη συνειδητοποίηση της αδυναμίας του για μια νέα αρχή.
- Με την αγωνιώδη αναζήτηση ελπίδας για το μέλλον η οποία καταλήγει σε φενάκη μιας και η νέα γενιά τη διαψεύδει.

Ενδεικτικοί κειμενικοί δείκτες

- Πρωτοπρόσωπη αφήγηση με εσωτερική με εσωτερική εστίαση (μονοεστιακή αφήγηση): «μελετώ σχολαστικά την καλημέρα τους».
- Εσωτερικός μονόλογος ο οποίος εκδηλώνει το βιωματικό και εμπειρικό στοιχείο: «Εκείνο όμως που με απελπίζει ... κατόπι σκέφτηκα πως ... εδώ, είπα, μέσα σ' αυτό το φυτώριο».
- Ειρωνεία / σαρκασμός: «Εξαίσια αστική μας κοινωνία» (τίτλος), «θα τους έχει αποξεράνει ... ή η βαθιά σκέψη».
- Καταγραφικός λόγος // μικροπερίοδος λόγος: «Χώθηκα βέβαια ... εξίσου αποκαρδιωτική».
- Συσσώρευση αρνήσεων / πολυσύνδετο σχήμα: «ούτε τέχνη ξέρω ... χωνεύω»
- Εικόνα: «Οι αγαπητοί μου συνάδελφοι καταφθάνουν λαχανιασμένοι» (οπτική εικόνα)
- Μεταφορά: «Ανεβαίνω στο γραφείο και αμέσως ζαρώνει η καρδιά μου».

Ακολουθεί το προσωπικό σχόλιο του/της μαθητή/μαθήτριας για την αντίδραση του/της σε ανάλογη περίπτωση.

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο που θα αναρτηθεί στο προσωπικό ιστολόγιο των μαθητών.

Ζητούμενο 1: Οι λόγοι για τους οποίους το σύγχρονο σχολείο οφείλει να καλλιεργεί τη δημιουργικότητα των μαθητών/μαθητριών.

Ζητούμενο 2: Τρόποι με τους οποίους οι νέοι/νέες επιλέγουν να εκφράσουν τη δημιουργικότητα τους στην προσωπική τους ζωή.

Τίτλος: Δημιουργικότητα: Επιταγή των καιρών μας;

A. ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

- Αφόρμηση από τις απαιτητικές συνθήκες της κοινωνικής και επαγγελματικής πραγματικότητας που καθιστούν αδήριτη την ανάπτυξη της δημιουργικότητας.
- Σύνοψη ανάδειξη της σημασίας της δημιουργικής σκέψης και δράσης.
- Παρουσίαση ζητουμένων 1 και 2.

B. ΚΥΡΙΩΣ ΜΕΡΟΣ:

Ζητούμενο 1^ο:

- Τοποθέτηση στο πλαίσιο της βασικής στοχοθεσίας της εκπαίδευσης παγκοσμίως.
- Διαμόρφωση πρωτότυπης, αποτελεσματικής και καινοτόμου σκέψης και γνωστικών δεξιοτήτων.
- Συνδυασμός ιδεών ή υλικών με νέους τρόπους.

- Ανάπτυξη φαντασίας και αποκλίνουσας σκέψης (και μέσω τεχνών).
- Ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και εύρεσης λύσεων.
- Κατανόηση σύνθετων εννοιών.
- Έκφραση συναισθημάτων, αγωνιών και σκέψεων.
- Ανάπτυξη γλωσσικής ικανότητας νέων.
- Ανάδειξη ιδιαιτερότητας.
- Διαμόρφωση συνδυαστικής σκέψης και ικανότητα σχηματισμού νέων ιδεών.
- Διαμόρφωση ενός ευχάριστου και παραγωγικού μαθησιακού περιβάλλοντος.
- Επίτευξη αυτοπραγμάτωσης και εσωτερικής ευτυχίας νέων.
- Ενδυνάμωση ενδιαφέροντος μαθητών για το σχολικό περιβάλλον.
- Άμβλυνση ενδοσχολικής βίας και παραβατικών συμπεριφορών.

Ζητούμενο 2°:

Απαραίτητη η απόδοση του προσωπικού και βιωματικού ύφους των μαθητών/μαθητριών. Χρήση α' ενικού ρηματικού προσώπου.

- Στις τέχνες (χορός, μουσική, θέατρο, ζωγραφική): με βοηθούν να αναπτύξω τη φαντασία και την αποκλίνουσα σκέψη μου, δίνοντάς μου τη δυνατότητα να εκφράσω σε ένα ελεύθερο περιβάλλον τις αγωνίες μου και τα συναισθήματά μου, να κατανοήσω σύνθετες έννοιες, να αναλάβω πρωτοβουλίες για την επίλυση προβλημάτων μέσα από πολυαισθητηριακές εμπειρίες μάθησης και ζωής.
- Στο παιχνίδι είτε στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, είτε υπό το πρίσμα της ελεύθερης δραστηριότητας, εξασφαλίζοντας την ευκαιρία της αυτοέκφρασης και της αυθόρμητης διάδρασης.
- Στον αθλητισμό αφιερώνω σημαντικό μέρος της προσωπικής μου ζωής, δίνοντας μου τη δυνατότητα να εκτονωθώ δημιουργικά και να αναπτύξω δεξιότητες όπως την ευγενή άμιλλα, την ικανότητα διαχείρισης της ήττας και της επίλυσης σύνθετων προβλημάτων κατά την αγαστή συνεργασία.
- Στην επαφή με τη φύση εντοπίζω δυνατότητες ψυχικής αποφόρτισης καθώς μπορώ να απαγκιστρωθώ από το άγχος και την πίεση της καθημερινότητας. Παράλληλα, μπορώ να εκφραστώ ελευθέρως, να συγκεντρώσω τη σκέψη μου και να αναστοχαστώ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Διατύπωση συμπεράσματος, παρουσιάζοντας τη δημιουργικότητα ως καθοριστική νοητική δεξιότητα με την οποία είναι σκόπιμη η θωράκιση των νέων για τη διαμόρφωση μιας ευτυχισμένης και επιτυχημένης ζωής.

(Ο συντάκτης)